

CHRZESTNY A ŚWIADEK CHRZTU

W ramach odpowiedzi na zadawane przez Księży Proboszczów pytania oraz wysuwane zastrzeżenia przez wiernych o stosowaniu różnych norm przez duszpasterzy jak również nadużycia w powoływaniu "chrzestnych" i różnicę między nimi, a „świadkami chrztu”, przypominamy normy prawa kanonicznego obowiązujące w tej kwestii.

Do obowiązków duszpasterza należy sprawdzenie i upewnienie się czy przedstawieni kandydaci na rodziców chrzestnych spełniają warunki określone przez Kościół.

Kanon 872 KPK określa: ***Przyjmujący chrzest powinien mieć, jeśli to możliwe, chrzestnego. Ma on dorosłemu towarzyszyć w chrześcijańskim wtajemniczeniu, a dziecko wraz z rodzicami przedstawiać do chrztu oraz pomagać, żeby ochrzczony prowadził życie chrześcijańskie odpowiadające przyjętemu sakramentowi i wypełniał wiernie związane z nim obowiązki.***

Nieobecność chrzestnego nie warunkuje przyjęcia Chrztu świętego – nie ma charakteru bezwzględny. Dlatego może się przydarzyć taka sytuacja, w której przyjmujący chrzest, w wyjątkowych okolicznościach, w ogóle nie będzie miał chrzestnych.

Zgodnie z kan. 873 KPK: *Należy wybrać jednego tylko chrzestnego lub chrzestną, albo dwoje chrzestnych.* Wynika stąd, że podczas chrztu wystarczy obecność ojca chrzestnego albo matki chrzestnej lub obojga chrzestnych. Prawodawca kościelny pozostawia zainteresowanym osobom swobodę, co do ilości chrzestnych: jeden rodzic chrzestny lub dwoje chrzestnych.

Do przyjęcia zadania chrzestnego może być dopuszczona osoba:

- a) wyznaczona przez przyjmującego chrzest albo przez jego rodziców, albo przez tego, kto ich zastępuje, a gdy tych nie ma, przez proboszcza lub szafarza chrztu, i posiada wymagane do tego kwalifikacje oraz intencję pełnienia tego zadania. Sformułowanie: „do przyjęcia zadania chrzestnego może być dopuszczona osoba” nie upoważnia duszpasterza do relatywizowania w/w wymogów na chrzestnych – raczej wymagają one ścisłej interpretacji;
- b) która ukończyła szesnaście lat, chyba że biskup diecezjalny określił inny wiek albo proboszcz lub szafarz jest zdania, że słuszna przyczyna zaleca dopuszczenie wyjątku;
- c) będąca katolikiem, bierzmowanym i która przyjęła sakrament Najświętszej Eucharystii oraz prowadzi życie zgodne z wiarą i odpowiadające funkcji, jaką ma pełnić;
- d) wolna od jakiegokolwiek kary kanonicznej, zgodnie z prawem wymierzonej lub deklarowanej;
- e) nie jest ojcem lub matką przyjmującego chrzest (kan. 226 § 2, kan. 1136 KPK).

Świadek Chrztu

Prawodawca w kanonie 874 §2 dopuszcza możliwość powołania **świadka chrztu świętego**, zastrzegając, że „**tylko razem z chrzestnym katolikiem**”. Świadkami obok chrzestnego katolika mogą być wyłącznie osoby „**należące do niekatolickiej wspólnoty kościelnej**”, czyli niekatolicy ochrzczeni, jak protestanci, anglikanie, starokatolicy.

Niekatolicy wschodni, czyli prawosławni mogą pełnić funkcję chrzestnego wyłącznie obok katolika chrzestnego. Decyzja Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan – *Dyrektorium w sprawie realizacji zasad i norm dotyczących ekumenizmu*, nr 98: Wierni niekatolickiego Kościoła Wschodniego, w duchu ekumenizmu, mogą występować jako świadkowie chrztu lub jako rodzice chrzestni. Taka możliwość (chrzestnego prawosławnego) istnieje wówczas, gdy rodzice przyjmującego chrzest z uzasadnionych powodów wyrażą takie życzenie (np. prawosławny jest bliskim krewnym rodziców biologicznych). Nie ulega wątpliwości, że w tym wypadku obowiązek czuwania nad wychowaniem chrześcijańskim w pierwszym rzędzie będzie spoczywał na chrzestnym katoliku.

Katolik może pełnić tylko funkcję chrzestnego, który równocześnie jest świadkiem tego wydarzenia. Natomiast funkcja świadka chrztu obok chrzestnego zarezerwowana jest dla niekatolików ochrzczonych.

Kanon 875 KPK określa: *W razie nieobecności osoby chrzestnego spowodowanej poważnymi przyczynami, udzielający chrztu powinien zatroszczyć się o przynajmniej jednego świadka chrztu.* Przy czym należy podkreślić, że ów świadek chrztu występuje tylko wtedy, „jeśli nie ma ani jednego chrzestnego”. Zdarzają się sytuacje dopuszczania katolika, niespełniającego wymogów prawa kanonicznego w charakterze świadka chrztu razem z chrzestnym – jest to nadużycie prawa. Jeżeli podczas chrztu obecny jest chrzestny/a, nie ma możliwości dołączenia świadka chrztu – którym jest katolik niewierzący lub z przeszkodami (chyba, że chodzi o osobę innego wyznania). Kategorycznie należy unikać „dołączania” świadków tzw. katolików, gdy obecny jest chrzestny lub chrzestna.

Pojawiają przypadki powoływania na świadka chrztu obok chrzestnego dla katolików żyjących w związkach niesakramentalnych, lub ostentacyjnie niepraktykujących. Duszpasterze w ramach bliżej nieokreślonej poprawności nadają im rodzaj drugiej kategorii rodzica chrzestnego. **Sugeruje to, iż ich obecność podczas liturgii jest taka sama jak chrzestnych. Zafalszowuje się przez tego rodzaju praktyki obraz rodzica chrzestnego, prowokując uzasadnione zgorszenie wiernych, raniąc przy tym tych wiernych żyjących zgodnie z Dekalogiem i chrześcijańskimi zasadami moralnymi i wprowadza w błąd wspólnotę ludu Bożego.** Powoływanie katolików na świadków chrztu w miejsce przewidziane dla chrzestnych jest ewidentnie sprzeczne z prawem kościelnym. Duszpasterze obniżając wymagania moralne dla chrzestnych, czynią to wbrew prawu kanonicznemu (por. kan. 874 §1). Świadek chrztu, jeśli występuje wskutek braku chrzestnych podczas liturgii, uczestniczy wyłącznie bierne, tzn. nie uczestniczy w dialogu liturgicznym, nie zakłada białej szaty, nie zapala świecy od paschału.

Zapis w księdze chrztu

W przypadku jednego chrzestnego w księdze chrztu w odpowiedniej rubryce umieszcza się dane chrzestnego, drugą rubrykę pozostawia się pustą. W żadnym wypadku nie umieszcza się personaliów świadka katolika, gdyż taka funkcja nie istnieje, gdy jest jeden chrzestny. Księga chrztu jest weryfikowana podczas wizytacji dziekańskiej oraz kanonicznej również pod tym kierunkiem. W przypadku chrzestnego oraz świadka niekatolika ochrzczonego wpisuje się w księdze chrzestnego oraz świadka chrztu zaznaczając jego niekatolickie wyznanie. W przypadku braku chrzestnych wpisuje się dane świadka z zaznaczeniem jego funkcji.

Rodzice przez swojego duszpasterza mogą zwrócić się z nadzwyczajną prośbą do ordynariusza miejsca o pełnomocnika dla chrzestnego, który nie może być obecny podczas liturgii chrztu św. Chrzestny działający przez pełnomocnika musi spełniać wszystkie wymogi prawa kanonicznego dotyczące chrzestnego. Pełnomocnik winien okazać pisemne pełnomocnictwo zawierające dane personalne mocodawcy (chrzestnego), pełnomocnika oraz kandydata do chrztu, zaświadczenie o spełnieniu wymogów do pełnienia zadania chrzestnego. Podczas liturgii chrztu pełnomocnik w imieniu swojego mocodawcy przyjmuje zobowiązania religijne. Chrzestnego wpisuje się do rubryki chrztu, zaś informację o danych personalnych pełnomocnika umieszcza się na marginesie aktu chrztu.